

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

СТЕФАНЧИШЕНА ТЕТЯНА МИХАЙЛІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
завідувачка інформаційно-бібліографічного відділу наукової бібліотеки*

БІБЛОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ ПУБЛІКАЦІЙ ФАХІВЦІВ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ» З АКТУАЛЬНИХ ПИТАНЬ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ (ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ УЧАСТІ У ЩОРІЧНИХ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИХ КОНФЕРЕНЦІЯХ)

У Законі України «Про бібліотеки і бібліотечну справу», при визначенні ролі бібліотеки у розвитку наукових комунікацій, законодавець акцентує увагу на тому, що вона «забезпечує інформаційні, науково-дослідні, освітні, культурні та інші потреби користувачів бібліотеки» (ст. 1) [1]. Тобто фахівців наукових бібліотек визначено лише як допоміжну ланку у науковій діяльності, не враховуючи того, що вони активно долучаються до створення власних наукових продуктів, до «одержання нових знань та пошуку шляхів їх застосування, у формі фундаментальних та прикладних наукових досліджень» [2]. Фахівці, які працюють у науковій бібліотеці Національного університету «Одеська юридична академія» не лише забезпечують проведення наукових досліджень, здійснюючи їх інформаційний супровід, але й проводять їх самостійно, зокрема у галузі бібліотечної справи та суміжних галузей, що є однією з вимог функціонування наукової бібліотеки.

Одним із проявів наукової діяльності бібліотеки НУ «ОЮА» є участь бібліотечних фахівців у щорічних міжнародних науково-практичних конференціях професорсько-викладацького складу університету. Слід зазначити, що бібліотека не одразу отримала можливість оприлюднювати результати своєї наукової діяльності на цих наукових форумах. Тільки у 2016 році до тематичних напрямів цих конференцій було включено «Діяльність сучасних бібліотек у закладах вищої освіти», що є визнанням її ролі як сучасного інтегративного інформаційного простору. У 2016–2022 роках бібліотечні фахівці прийняли участь у 7 університетських щорічних міжнародних науково-практичних конференціях, а саме: «Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції» (Одеса, 20 травня 2016 р.) [3]; «Традиції та новації юридичної науки: минуле, сучасність, майбутнє» (Одеса, 19 травня 2017 р.) [4]; «Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку України в умовах європейської інтеграції» (Одеса, 18 травня 2018 р.) [5]; «Правове життя сучасної України» (Одеса, 17 травня 2019 р.); «Правове життя сучасної України» (Одеса, 17 травня 2019 р.) [6]; «Правове життя сучасної України» (Одеса, 15 травня 2020 р.) [7]; «Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру (з нагоди 30-річчя проголошення незалежності України та 25-річчя прийняття Конституції України)» (Одеса, 21 травня 2021 р.) [8]; «Європейський вибір України, розвиток науки

та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів ХХІ століття (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права)» (Одеса, 17 червня 2022 р.) [9]. Загальна кількість публікацій – 48.

Таблиця 1 – Динаміка кількості публікацій

Рік	Кількість публікацій	Кількість авторів	Кількість публікацій у співавторстві
2016	6	7	1
2017	6	7	1
2018	6	8	1
2019	7	10	2
2020	6	7	1
2021	10	15	5
2022	7	12	5
	48	66	16

Як видно з табл. 1, загалом динаміка публікацій рівномірна. Найбільша публікаційна активність фахівців наукової бібліотеки НУ «ОЮА» спостерігається у 2021 році. Щороку фахівці наукової бібліотеки застосовували колективний підхід до наукової діяльності (найбільша кількість колективних публікацій – у 2021/2022 роках), що відповідає загальним тенденціям розвитку сучасних наукових комунікацій та свідчить про поширення співробітництва у бібліотечній спільноті.

Таблиця 2 – Розподіл публікацій за тематикою

Назва теми	Кількість публікацій	% від загальної кількості публікацій
бібліографічні розвідки	7	14,5
загальні питання бібліотекознавства	5	10,4
інформаційне забезпечення освітньої та наукової діяльності	9	18,8
наукометричні бази даних, інформетричні практики та новітні сервіси	7	14,5
підвищення компетенцій та фахової підготовки бібліотечних працівників	4	8,5
політика академічної доброчесності, відкритої науки, відкритих даних	9	18,8
створення, використання та збереження бібліотечної колекції	7	14,5

Змістовний аналіз тез, опублікованих фахівцями наукової бібліотеки НУ «ОЮА» у 2016–2022 роках, надав можливість виокремити 7 найбільш значущих напрямки наукових розвідок. Як впливає з наведених у табл. 2 даних, у кількісному плані переважають публікації з питань інформаційного забезпечення освітньої та наукової діяльності та політики академічної доброчесності, відкритої науки, відкритих даних; на другому місці – бібліографічні розвідки, створення, використання та збереження бібліотечної колекції та загальні питання бібліотекознавства; на третьому – загальні питання бібліотекознавства та підвищення компетенцій, фахової підготовки бібліотечних працівників.

Отже, можна констатувати, що імідж бібліотеки у закладах вищої освіти багато в чому залежить від наукової діяльності бібліотекарів, а наукова робота, особливо її нові напрями, визначають становище бібліотеки у структурі освітнього закладу. На підставі методу кількісного аналізу публікацій фахівців наукової бібліотеки НУ «ОЮА» у щорічних університетських збірниках, визначено динаміку їх публікаційної активності. Темі досліджень, які проводять бібліотекарі, охоплюють широке коло питань, як традиційного, так й інноваційного характеру, зокрема, використання та збереження бібліотечної колекції; сучасні технології в бібліотеках; забезпечення доступу до наукометричних баз даних; розвиток інформетричних практик та новітніх сервісів; підвищення компетенцій та фахової підготовки бібліотечних працівників тощо.

Список використаних джерел:

1. Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України від 27.01.1995 № 32/95 у ред. від 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80>
2. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII у ред. від 31.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
3. Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 20 трав. 2016 р.): у 2 т. / НУ «ОЮА». Одеса, 2016. Т. 1. 676 с.
4. Традиції та новації юридичної науки: минуле, сучасність, майбутнє: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 19 трав. 2017 р.): у 2 т. / НУ «ОЮА». Одеса, 2017. Т. 1. 788 с.
5. Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку України в умовах європейської інтеграції : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 18 трав. 2018 р.): у 2т. / НУ «ОЮА». Одеса, 2018. Т. 1. 672 с.
6. Правове життя сучасної України : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 трав. 2019 р.): у 2 т. / НУ «ОЮА». Одеса, 2019. Т. 1. 722 с.
7. Правове життя сучасної України : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.): у 3т. / НУ «ОЮА». Одеса, 2020. Т. 1. 484 с.
8. Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру (з нагоди 30-річчя проголошення незалежності України та 25-річчя прийняття Конституції України) : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 21 трав. 2021 р.): у 2т. / НУ «ОЮА». Одеса, 2021. Т. 2. 704 с.

9. Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття» (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права) : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 черв. 2022 р.): у 2 т. / НУ «ОЮА». Одеса, 2022. Т. 2. 1004 с.

Ключові слова: наукова бібліотека, наукова діяльність бібліотеки, наукова комунікація, публікаційна активність, метод кількісного аналізу.

Key words: scientific library, scientific activity of the library, scientific communication, publication activity, method of quantitative analysis.

ФІДАЄВА ТЕТЯНА ЮРІЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
завідувач відділу рідкісних та цінних видань наукової бібліотеки*

ПАХОМОВА ТЕТЯНА ОЛЕКСІЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
бібліотекар I категорії*

РОЛЬ ЕКСКУРСІЙНОЇ СПРАВИ ТА МУЗЕЄЗНАВСТВА У СИСТЕМІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Розвиток культури на сучасному етапі характеризується взаємопроникненням різних її областей. Так, наприклад, твори живопису, дрібної пластики та прикладного мистецтва стають невід'ємною частиною книжкових музейних експозицій. А єдиний інформаційний простір робить доступним будь-який культурний об'єкт практично кожному, хто бажає ознайомитися з ним.

У сучасному розумінні музей – це установа, яка займається вивченням та збереженням пам'яток історії та культури, а також просвітницькими завданнями. Музеї надзвичайно різноманітні за змістом експозиції: історичні, краєзнавчі, мистецтвознавчі, меморіальні, літературні, галузеві, тощо. Але наш особистий інтерес викликає таке явище як музей книги.

Взаємодія музею та книги дуже органічна. Книга якнайкраще підходить під визначення «пам'ятник історії та культури». Музей як сховище документів є важливим засобом накопичення, зберігання та передачі інформації. І музейний предмет, і книга мають дві головні функції документа: фіксація (закріплення) інформації на матеріальному носії, відчуженому від людини та збереження цієї інформації з подальшою передачею її в незмінному вигляді. Сьогодні багато музеїв книг виникають у рамках великих бібліотек та книгосховищ, де книга виступає і як експонат, і як інструмент вивчення фонду, і як об'єкт наукового дослідження, і, нарешті, як засіб популяризації та розповсюдження

Атаманенко Максим Сергійович Державна політика детінізації економіки	711
Могил Людмила Сергіївна Щодо проблем законодавчої диференціації повноважень державних органів у сфері регулювання ринку криптовалют	713
Бабалунга Олесь Михайлович Міжнародний комерційний арбітраж та право інтелектуальної власності	717
Клименко Олександр Віталійович Відновлення інвестиційної привабливості у післявоєнний період	719
Попович Павло Олександрович Європейські орієнтири розвитку в Україні правового регулювання нетипових способів забезпечення виконання договірних зобов'язань у сфері зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану.	722

СЕКЦІЯ 27

ДІЯЛЬНІСТЬ СУЧАСНИХ БІБЛІОТЕК У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Іванійчук Таїсія Юріївна, Дремлюга Ольга Олексіївна Університетський бібліотечний простір і можливості III: протистояння чи взаємодоповнення?	726
Нерубацька Лариса Миколаївна, Опольська Тамара Іванівна, Бень Ангеліна Олександрівна Технології візуалізації в бібліотечному процесі	730
Стефанчишена Тетяна Михайлівна Бібліометричний аналіз публікацій фахівців наукової бібліотеки Національного університету «Одеська юридична академія» з актуальних питань бібліотечної справи (за результатами участі у щорічних науково-практичних конференціях).	734
Фідаєва Тетяна Юріївна, Пахомова Тетяна Олексіївна Роль екскурсійної справи та музеезнавства у системі функціонування закладів вищої освіти України	737
Новітська Ірина Вадимівна, Мельник Надія Володимирівна Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу у нових реаліях	740